

Alkmadders

Oude Wetering, 1914

Alkmadders

26^e jaargang
December 2009, nummer 108

**Kwartaaluitgave van de
Stichting Oud Alkemade.
Opgericht 16 december 1980**

Redactie:

T. van Dijk-Spruit, Onelplein 8,
2371 EZ Roelofarendsveen (071 3315295)
G.J.M. van Beek, Fransche Brug 18, 2371 BE
Roelofarendsveen (071 3313777)
J.W. Kret, Anemonenstraat 1,
2371 GM Roelofarendsveen (071 3312839)
J. Cozijn, Galgekade 2 aC26,
2371 EL Roelofarendsveen
Verspreiding en klachten daarover:
Th. Meijer, Meidoornstraat 13,
2371 VC Roelofarendsveen (071 3314706)

Adreswijzigingen kunnen worden doorgegeven
aan de penningmeester:
jgm.rietbroek@planet.nl.

Losse nummers van de "Alkmadders" zijn voor € 2,50
verkrijgbaar in het Historisch Centrum, Saskia van
Uylenburchlaan 22, Oude Wetering (telefoon 071 -
3312168).
De uitgave "Alkemade in oorlogstijd" is verkrijgbaar
voor € 2,80.
De Alkmadders per post toezenden kost € 6,- per jaar
extra.

Het Historisch Centrum is geopend op zondagmiddag
van 14.00 tot 17.00 uur en op dinsdagmiddag van
13.30 tot 16 uur.
In de maanden **juli en augustus** en op 1^e Paasdag, 1^e
Pinksterdag en 1^e en 2^e Kerstdag is het centrum
gesloten. Op 2^e Paasdag en 2^e Pinksterdag is het
centrum wel open.

De minimumdonatie bedraagt € 12,50 per jaar te
voldoen op bankrekeningnummer **3011.09966** van de
penningmeester van de stichting.
Contactpersoon van het bestuur:
Mevrouw A. van Wieringen, Zwarteweg 6, Oud Ade
(tel. 071 5018326)
Postadres van de Stichting:
Saskia van Uylenburchlaan 22,
2377 CE Oude Wetering.
E-mailadres:
info@oud.alkemade.net
Internetaansluiting: **www.oud.alkemade.net**

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd
en/of openbaar gemaakt door middel van druk,
microfilm of op welke andere wijze ook, zonder vooraf-
gaande toestemming van de redactie.

INHOUD:

Van de redactie	pag. 1
De familie COZIJN, nauw verweven met de geschiedenis van Alkemade	pag. 2
En zo is het gekOOMEN. Bekende Nederlanders binnen de families Los en De Graaf	pag. 6
The Flying Birds; een bekende popgroep	pag. 8
Donateursavond gehouden op 9 oktober	pag. 11
Herinneringen aan de politiepost in Rijpwetering	pag. 13
Alkemade's Website Alfabet	pag. 15
'Klopjes' in drie generaties	pag. 16
'Heerlijk, Heerlijk'	pag. 18
Zoekplaatjes	pag. 19
Er is nóg een 100-jarige: de Julianaboom	pag. 20

De vorige uitgave

De heer J.J. van der Geest te Leiden bericht ons, naar
aanleiding van het artikel over Leidseweg 44, dat de
aanwezige slaappleatsen op de zolder allemaal zijn ge-
bruikt door het gezin. Later nog aangevuld met twee
ledikanten, zodat er met tien kinderen op de 'achterzol-
der' (boven de stal) werd geslapen. Een slaappleats
(bedstee) is tot 1944 gebruikt door de toen inwonende
knecht Gerrit van Seggelen. Deze is toen pontbaas en
molenaar geworden van de Buurterpolder. Hij is na kor-
te tijd opgepakt en in Duitsland te werk gesteld.
Betreffende de foto op bladzijde 14 schrijft de heer Van
der Geest dat dit beslist geen GMC is. Dit type auto is
een Ford of een Chevrolet en werd in de oorlog door bei-
de fabrieken gemaakt met respectievelijk een V8 of een
6-cilinder motor. Een GMC is een zogenaamde tande-
masser met vier achterwielen.

Deze uitgave

De onderwerpen van deze uitgave staan hierboven bij de
inhoudsopgave vermeld. Extra aandacht vragen we voor
de donateursavond, welke op 9 oktober j.l. is gehouden.
Het viel ons op dat er deze keer minder donateurs aan
de uitnodiging gehoor gaven, dan we gewend zijn. Aan
het onderwerp kan het niet hebben gelegen, want dat
paste volledig in de lopende tentoonstelling over de mid-
denstand in Alkemade.
Een aandachtspunt voor het bestuur, hoe de donateurs
en belangstellenden kunnen worden opgewekt om de
donateursavond bij te wonen.

**De tentoon-
stelling 'Mag 't
ietsje meer
zijn' loopt nog
tot eind fe-
bruari 2010.
Kom en zie
hoe de mid-
denstand er in
de jaren 50 er
uit zag.**

De familie Cozijn, nauw verweven met de geschiedenis van Alkemade

In de Alkmadders van juni 2009 eindigde de wandelroute door Alkemade in Oude Wetering op de Plantage. Hier werd gesproken over een stukje van de Plantage dat in de volksmond "Elba" heet, met daarbij een foto. Op de achtergrond van die foto, trots boven alles uitstekend, de Meerkreukmolen. Nauw verbonden met die molen en het stuk grond aan de Meerkreuk is de familie Cozijn, een echte molenaarsfamilie, maar er is nog meer te vertellen over de familie.

De oudst bekende voorouders van de familie Cozijn wonen rond 1600 in de Oudaase of Blauwe Polder langs de Rijpwetering, op de grens tussen de toenmalige Heerlijkheden Alkemade en Esselijkerwoude, dus in het hart van de huidige gemeente Kaag en Braassem.

Waar de familie oorspronkelijk vandaan komt is niet bekend, maar in de 17^e eeuw werken zij als kleine boeren of tuinders, die kleine stukjes land bezitten.

Het verhaal gaat dat de familie in de 16^e eeuw van oorsprong uit Frankrijk afkomstig zou zijn, want het woord "cousin" is het Franse woord voor "neef". Het zouden twee broers zijn geweest, die zich hier hebben gevestigd als bleker en als watermolenaar. Een verhaal vertelde dat men in 1572 al uit Frankrijk was gevlucht en de watermolenaar de Pesthuispolder bij Leiden bemaalde. Beide verhalen zijn niet aannemelijk. De Fransen, die in die tijd hun vaderland verlieten, waren Huguenoten. Huguenoten waren Protestanten die vanwege hun geloof werden onderdrukt, terwijl ze in Holland gastvrij werden ontvangen. Alles wijst er bij de familie Cozijn op dat de voorouders katholiek waren.

De achternaam Cozijn komt voor het eerst in geschreven vorm voor in een verkoopakte in 1657. In dergelijke officiële akten werd dit woord wel meer gebruikt in de zin van bijvoorbeeld: *geadsisteert met haer cosijn*, bijvoorbeeld als een neef optrad als gemachtigde voor een minderjarig persoon of vrouw. Misschien kreeg de eerste Cozijn deze bijnaam om hem te onderscheiden van iemand met dezelfde naam, om zo verwarring te vermijden.

Het was Maerten Adriaensz Cousijn die deze naam droeg en al zijn afstammelingen ook. Zijn broers en zijn zussen echter niet. Dit rechtvaardigt de conclusie dat de familienaam oorspronkelijk een bijnaam is geweest.

In de loop der jaren is de naam in akten, dooptrouw- en begraafboeken en bij de burgerlijke stand op alle mogelijke manieren gespeld:

Cousijn, Cousain, Koezijn, Cozijn, Coeseijn, Cousin, Koseijn, Couzijn, Coesijn, Cosijn, Kosijn, Kozijn, Coezijn, Coesein, Cosein, Kossijn, Cozyn, Corsijn, Coeseng, Kouseijn, Couzyn, Cosin, Koesijn, Kousijn, Kozyn.

Voorouders van voornoemde Maerten zijn ook bekend, te beginnen bij **Adriaan Maertensz. [Cozijn]**. Hij is geboren omstreeks 1565 en over zijn ouders is, buiten de naam van zijn vader **Maerten**, weinig of niets bekend. Hij is getrouwd met Lijsbeth Ariensdr. en woont rond 1600 in de Oudasepolder aan de Rijpwetering, ten zuiden van de Scheijtsloot. Deze sloot heet zo omdat hij de scheiding vormt tussen de Heerlijkheden Alkemade en Esselijkerwoude. Adriaan wordt in de morgenboeken in 1600 aangegeven als eigenaar van 200 roe land onder Hoogmade en in 1620 is hij in het bezit van één morgen land. Waarschijnlijk is hij een kleine boer. Daarna staat bovengenoemde **Maarten Adriaansz. Cousijn**, geboren rond 1595 als zoon van Adriaan Maertensz. [Cozijn] en Lijsbert Ariensdr. Maarten staat bij de volkstelling van 1622 ingeschreven als *zijnde getrouwt met Maritgen Cornelisdr.* Waarschijnlijk is hij tuinder van beroep. Het schijnt hem voor de wind te gaan, hij begint met het stukje land dat hij van zijn vader geërfd heeft en koopt in de loop der jaren telkens wat land erbij. In 1656 bezit hij 1155 roe, dat is bijna twee morgen. Een groot deel daarvan is teelland, de rest zijn kennip-akkers, grond van mindere kwaliteit, maar wel goed genoeg om hennep (kennip) op te telen, dat gebruikt wordt om touw te maken. Daarnaast bezit hij twee huizen, één aan de oostzijde en één aan de westzijde van de Rijpwetering ten zuiden van de Scheijtsloot, dus onder Esselijkerwoude.

In de familielijn komt daarna **Dirck Maertensz.**

Cozijn, geboren rond 1627, en dan **Arie Dircksz.**

Cozijn, geboren rond 1664.

Arie heeft van zijn vader 625 roe land in de Veenderpolder geërfd, maar door de slechte economische toestand in die periode is hij rond 1700 genoodzaakt zijn bezit te verkopen.

In het jaar 1705 is er echter een ommekeer in zijn situatie. Er is een watermolen gebouwd aan de Wijde Aa waarvoor het polderbestuur een molenaar zoekt. De baan wordt in het openbaar aanbesteed en gegund aan de laagste inschrijver. Arie neemt het aan voor 80,-- gulden (= € 36,50) per jaar. In het archief van de Veenderpolder is te vinden:

1705: Comt Arien Dircxsz. Kosijn voer een jaer maelloon van de Veenderpoldermolen staende op Poelwijck, die afgebrandt & weder opgemaect sijnde, aanstonds is besteedt volgens de conditiën van bestedinge, de somma van 80:0:0

Het is geen volledige dagtaak en tussen het malen door is hij in de gelegenheid om elders wat bij te verdienen. Doordat er woonruimte in de molen is, sparen zij in ieder geval de huishuur uit. De molen staat aan het einde van de Kerksloot aan de Wijde Aa, wat betekent dat het gezin nu onder de parochie van Hoogmade behoort. In 1706 al wordt Arie's maalloon verhoogd tot 90,-- gulden (= € 41,00) per jaar. Ook krijgt hij de gelegenheid om af en toe wat onderhoudswerk te doen voor de polder, "met tieren en aardgraven", hiervoor krijgt hij extra betaald. Tot aan zijn dood in 1723 blijft hij op de molen werken.

Familie van molenaars

Het jaar 1705 is voor de familie Cozijn een mijlpaal in de geschiedenis, vanaf dat jaar is er altijd minstens één watermolenaar in de familie geweest. Het is echter ook het begin van een tijdperk van armoede. Het landbezit dat door hun voorouders is opgebouwd, is voor de familie verloren gegaan, deels door gedwongen verkoop, deels door vererving in de vrouwelijke lijn.

Opvallend is het aantal molens dat door de familie Cozijn in de regio tussen 1705 en 2009 is bemaald. Het zijn de Veenderpolder oftewel Poelwijckermolen aan de Wijde Aa, de Vlietpoldermolen aan de Kromme Does, de molen van de Boterhuispolder, de molen van de Oudendijkse polder aan de Wijde Aa, de Loetslootmolen in de Veenderpolder, de Meerkreukmolen in Oude Wetering, de Mopmolen aan de Hanepoel, de molens van: de Akkerslootpolder, de Griet- en Vriesekoospolder te Leimuiden, de Vosse en Weerlanerpolder in Hillegom, de Roversbroekpolder in Lisse, de Zwanburgerpolder in Warmond, de Lage Veensepolder in Lisse en de Hoogeveensepolder aan de Leidsevaart in Noordwijkerhout. Op laatstgenoemde molen woont nog steeds een Cozijn in een traditie van 300 jaar molenaarschap. In het Leidsch Jaarboekje van 1965 staat een verhaal over Piet Cozijn, de molenaar van de Mopmolen te Rijpwetering, op stap met zijn kleinzoon Jaap Hoogeboom. Hierin staat beschreven dat Piet maar liefst 24 Cozijnen gekend heeft die watermolenaar waren.

Het is een mooi verhaal, zoals het staat beschreven, maar het gegeven klopt niet. Alles bij elkaar zijn er 20 Cozijnen als molenaar gevonden, verspreid echter over drie eeuwen molenaarschap.

Het is **Arie (Aai) Hendriksz. Cozijn** geboren op 30 september 1795 op de Loetslotermolen aan de Wijde Aa als tweede zoon van Hein Cozijn en Anna Kerkvliet die de eerste molenaar wordt van de Meerkreukmolen in Oude Wetering. Arie is getrouwd met Lena van Staveren (geboren in 1797 en afkomstig uit Rijnsaterwoude). Hun kinderen zijn: Hendrik (geboren in 1827), Gerrit (geboren in

1829), Hermina (geboren in 1830), Pieter (geboren in 1833), Antje (geboren in 1837) en tenslotte Tinus (geboren op 23 november 1840).

Over deze Aai Cozijn doen vele verhalen de ronde. In één van zijn molenboeken schrijft A. Bicker Caarten: *Hij maakte de veldtocht onder Napoleon naar Rusland mee en leed daar veel honger en ellende. Hij was molenaar en viskoper. Toen hij met een oud roeibootje op de woelige Haarlemmermeer viste, stootte de boot op een paal en sloeg lek. Met zijn jas wist hij het gat te dichten en aldus redde hij zijn leven.*

Arie Cozijn is in Alkemade echter op geen enkele lijst als dienstplichtige in die tijd te vinden. Diegenen waarvan we zeker weten dat zij vanuit Alkemade naar Rusland gegaan zijn, zijn van de lichter 1789 en Arie Cozijn is geboren in 1795. Hij zit in ieder geval ver onder de dienstplichtige leeftijd ten tijde van de slag om Rusland. In het voorjaar van 1812 vertrekt Napoleon met zijn troepen richting Moskou (Arie Cozijn is dan 16 jaar oud) en in oktober 1812 keert het gehavende leger van Napoleon weer naar huis terug.

De Meerkreukmolen

In 1833 krijgt Arie Cozijn een aanstelling als molenaar op de nieuwe Meerkreukmolen te Oude Wetering.

Wat is de Meerkreuk en waar ligt dat?

Het boekje "De Waterkeeringen" van Jhr. Ir. L.F. Teixeira de Mattos vermeldt dat in 1829 werd bepaald dat de nieuwe molen "op het land in de Meerkreuk bij Oude Wetering" zou worden gebouwd, waaruit blijkt dat de molen zijn naam ontleende aan de plaats waar hij stond. 1)

De Meerkreukmolen is op 24 januari 1832 aanbesteed en is op

15 oktober 1832 bedrijfsvaardig. Burgemeester J. Blanken (van de gemeente Alkemade) heeft de eerste steen mogen leggen. (Waar die steen is gebleven is nog onduidelijk. Het gerucht ging dat de steen als vloertje is gebruikt in een buitenprivaat bij het molenaarshuis, maar waar daarna?) De molen was een achtkantige met riet gedekte

De Meerkreukmolen met het witte kruis op de muur, vermeld op pagina 4

bovenkruier met een scheprad op een stenen voet. Op de stenen onderbouw stond een wit "muurkruis" geschilderd. Dit omdat men al in 1656 had vastgelegd dat er spoken op windmolens voor kwamen en toverij, aldus het volksgeloof, was het werk van de duivel.

Aan een kruis schreef men duivel- of geestenwerende kracht toe. Een kruis boven een keldergat verhinderde de duivel de kelder binnen te gaan. Het doel van het aanbrengen van een kruis was dus het voorkomen, dat de duivel de voorraad in de kelder zou bederven of de boter- en kaasvoorbereiding slecht zou beïnvloeden. 2)

De molen was "lichtvaardiger" van constructie dan de nog bestaande Mopmolen aan de Hanepoel. De molen kon, tezamen met genoemde Mopmolen, met een goede molenwind het polderwater 1 centimeter per uur lager malen.

Arie blijft molenaar tot op zijn 73^e jaar en is overleden in 1872.

De molenaars van de Meerkreukmolen zijn dan achtereenvolgens: **Tinus Ariesz. Cozijn** (molenaar van 1872 tot 1902) en **Johannes Cozijn (Jan)**.

Jan, geboren op 1 januari 1872, is de laatste molenaar van de Meerkreukmolen. In 1902 werd hij molenaar, na de dood van zijn vader, en bleef dit tot 1924.

Martinus/Tinus Cozijn en zijn vrouw Francisca/Sien van der Ploeg, gemaakt voor de Meerkreukmolen te Oude Wetering. Tinus was molenaar op deze molen van 1868-1902. Deze foto is waarschijnlijk gemaakt door een rondtrekkende fotograaf. De datering is moeilijk vast te stellen. Mogelijk is deze foto gemaakt ter gelegenheid van hun 25 jarig huwelijk in 1889. Tinus zou dan 49 jaar oud

zijn, zijn vrouw is dan 54 jaar.

Let op het stuk tapijt als achtergrond tegen de molen om het atelier van de fotograaf na te bootsen. Interessant is ook het kerk- of gebedenboek in haar hand. Het waren zeer godsdienstige mensen. Het verhaal gaat dat met name Tinus het daar nogal moeilijk mee had. Hij is op 29 november 1902 gestorven door zich te verhangen aan de beddenkwast in de bedstee. Volgens de familie verhalen leed hij aan godsdienstwaan.

Tinus trouwt op 26 mei 1864 met de 28-jarige Sien van der Ploeg. Zij krijgen zeven kinderen: Arie, Petrus Johannes Bernardus (**Nardus**, geboren op 13 april 1866), Helena, Cornelis, Johannes, Francisca en

Wilhelmina. Tinus neemt in 1868 het molenaarschap van de Meerkreukmolen van zijn vader over.

Nardus nader bekeken

Nardus trouwt op 21 oktober 1896 met de 25-jarige Geertruida (Truitje) Maria Vesseur. Met haar ouders en haar zus Jet runt zij in Oude Wetering een eenvoudig café/hotel, genaamd 'Het Schippershuis'. Het café is tevens station van de veerboot van de firma Carsjens die een aantal keren per dag vaart tussen Leiden en Amsterdam. Om de portemonnee wat beter te vullen, houden zij nog wat koetjes en kleinvee. Op 19 juni 1897, dus slechts acht maanden na hun huwelijk, sterft Truitje aan de gevolgen van tuberculose. Het stel is nog kinderloos. Kort daarop overlijden ook de vader en moeder van Truitje, met als gevolg dat Nardus samen met de zus van zijn vrouw het café overneemt. Niet lang daarna vertrekt deze zus Vesseur na de nodige ruzie en is Nardus alleen de eigenaar. Maar de inwoners van Oude Wetering houden Nardus op enige afstand, omdat zij vinden dat hij 'een streek heeft uitgehaald' door 'met een ziekelijke vrouw' te trouwen en na haar overlijden de zus van haar eruit te werken. Dit doet het café geen goed. Na het overlijden van zijn vrouw Truitje Vesseur blijft Nardus niet lang alleen. Op 11 oktober 1899 trouwt hij met Anna Catharina Voorhuijzen, geboren op 19 juli 1869 in Leiden. (Anna is de dochter van Wilhelmus Johannes Voorhuijzen en Johanna Langezaal.) Uit hun huwelijk komen negen kinderen voort, waarvan er vier vrij spoedig na de geboorte overlijden. De vijf in leven blijvende kinderen zijn: Geertruida Johanna (Truus, geboren op 15 december 1901), Anna Francisca (Ans, geboren op 27 september 1905), Martinus Franciscus (Martien, geboren op 3 februari 1907), Francisca Wilhelmina (Cisca 21 maart 1908, zie tekst in kader) en Cornelia Wilhelmina (Cor, geboren 27 mei 1910).

Anna heeft Nardus leren kennen toen zij filiaalhouderster was van een winkel in brood en beschuit van broodfabriek 'Ceres' in de Janvossensteeg in Leiden. Boven die winkel woonde Gerrit Bouwmeester, van beroep politieagent, met zijn vrouw Francisca Cozijn. Haar broer Nardus, weduwnaar, kwam regelmatig op visite en hij zag wel wat in Anna. Een gelukkige bijkomstigheid was dat Anna over wat spaarcentjes beschikte.

Nardus Cozijn redt het niet in het café Het Schippershuis. Het slopen van dit oude café en laten vervangen door een nieuw pand, dat hij omtovert tot hotel 'Hollandia', brengt geen verbetering in de situatie. Het pand blijkt te groots opgezet en de niet zo heel ijverige Nardus miste voldoende zakelijkheid om hierin verbetering te brengen. Het meeste werk komt uit handen van Anna. De Japanse gezant, die graag in het Hollandse polderland vertoefde en dan in hotel 'Hollandia' overnachtte, zei dat hij haar alleen zwanger kende.

Begin 1914 verhuist hij met zijn gezin naar een andere woning in Oude Wetering. Nardus doet allereerste werk. Al brengt de oudste dochter Truus ook wat geld in het gezin, het is onvoldoende om ervan te leven. En dan wordt Nardus ook nog ziek. Op 8 april

1918 overlijdt hij aan tuberculose. Anna tracht haar hoofd boven water te houden met bakeren, door verhuur van kamers en door het houden van pension-gasten. Ook kookt zij in de zomer in het watersport-hotel van de heer Beck en zijn vrouw, gelegen aan de Plantage, waar nu jachthaven de Brasem is gevestigd. Dochter Truus is daar in betrekking geweest.

Het gezin Cozijn in 1928: vooraan links oma Cozijn-Voorhuizen, rechts van haar Cor, achter hen Truus, haar man Jan Hogeboom, Ans, Cisca en Martien.

In 1924 houdt zij het in Oude Wetering voor gezien en vertrekt zij met haar zoon en vier dochters naar Leiden. Zij denkt in de stad voor haar kinderen meer kansen te vinden. Na op verschillende adressen te hebben gewoond, trekt zij in bij het gezin van haar dochter Truus en haar man Jan Hogeboom. Zij overlijdt aldaar op 7 juli 1947, enkele dagen voor haar 78^e verjaardag.

Jan op de Meerkreukmolen

Jan was een zeer goede weerkenner. In het boekje "Met de kuierstok langs de molens" verhaalt A Bicker Caarten dat de tuinders in de regio volkomen vertrouwden op de inzichten van de molenaar. Als Jan Cozijn de molen "aanhieuw" en de zeilen "wegrolde", oftewel "zwichtte" dan deden de tuinders de ramen van de broeibakken met aardbeien dicht. Anders zou de harde wind onder de ramen komen en deze vernielen.

In 1924 wordt de markante molen tezamen met de Mopmolen stilgezet. De molenaars werden ontslagen en de Meerkreukmolen werd afgebroken en vervangen door een motorgemaal. Dit om te bezuinigen op het onderhoud.

Het onderhoud van zulke molens is immers kostbaar en de polderlasten zijn opgelopen tot 16 gulden per hectare en dit was te veel. Het verdwijnen van de molen was dus een bezuinigingsmaatregel. Het slopen van zijn molen gaat Jan Cozijn zo zeer aan zijn hart, dat hij de sloop niet kan aanzien en daarom tijdelijk zijn intrek neemt bij zijn zuster in Leimuiden. En niet alleen hem gaat het aan het

hart. Ook de "Katholieke Illustratie" deelt in die tijd de treurnis en vermeldt:

Hollands landschapsschoon in liquidatie.

Diep te betreuren feit, waarop wij nogmaals met nadruk willen wijzen; de molens, de sieraden onzer vlakke polderlandschappen verdwijnen stuk voor stuk. De moderne techniek....Jawel, maar laat men dan z'n motor ergens anders plaatsen en den molen laten staan. Hiervoor ijvert nu vereeniging "de Hollandsche Molen" aan wie wij gaarne 't beste succes toewenschen. Lezers, zoo gij kunt, redt de molens. Het hier afgebeelde exemplaar, staande aan het Braassemer Meer, aan het einde van de Oude Wetering is reeds veroordeeld tot slooping om plaats te maken voor een meer modern bouwwerk met ruwe-olietmotor. Tot zover de Katholieke Illustratie.

Francisca (Cisca) Cozijn, geboren op 21 maart 1908, trouwt

op 27 juli 1937 in Leiden met Willem Frederik van Ulden. Zij krijgen vijf zonen: Bart, Ben, Wim, Frans en Hans. Moeder Cisca overlijdt al op 2 december 1954, 46 jaar oud. Drie van haar zonen zien Alkemade wel zitten: zij gaan er wonen en twee hebben er zelfs een betrekking. Frans als gemeenteambtenaar en Hans als leraar bij de mavo Johannes XXIII, nu Bonaventura-college. Ben is op 14 september 2007, 67 jaar oud, overleden. Zijn broers hebben zich inmiddels weer buiten Alkemade gevestigd.

Het trieste feit doet zich echter voor dat de nieuwe molen minder presteert dan de Meerkreukmolen voorheen. Het nieuwe gemaal heeft vijf uur werk nodig om het water een centimeter te laten zakken, terwijl, zoals we hiervoor aangeven, de molen het water één centimeter per UUR kan verlagen. Gelukkig staat de Mopmolen er nog en deze is in 1925 weer in dienst genomen. Intussen (2009) is het gemaal aan de Plantage buiten werking gesteld en is het vervangen door een elektrisch gemaal aan de Galgekade.

De familie Cozijn (Johannes Petrus Jacobus/Jan geboren in 1919) blijft tot 1980 op de oude plek van de Meerkreukmolen wonen en beheert daar onder andere een jeugdhoeve en een zeilschool. Hierover meer in een volgend artikel.

In 1980 viert Jan Cozijn het feit dat hij 40 jaar machinist is van het gemaal. Niet lang daarna gaat hij met verlof wegens chronische bronchitis. In 1980 verhuist hij met zijn vrouw naar een aangepaste woning in Roelofarendsveen.

De Meerkreuk is nu een plantsoen van waaruit je kunt genieten van een vergezicht over het Braassemermeer. De glorie van weleer is niet meer!

Bronnen:

1) Uit "De Waterkeeringen" door Teixeira de Mattos blz. 270

2) Uit het boekje "Molenleven in Rijnland", A. Bicker Caarten

Verdere bronnen:

Gegevens van de familie Cozijn en Van Ulden

Gegevens van J. van Hameren

Archief Stichting Oud Alkemade

In de Alkmadders van juni 2009 plaatsten wij een artikeltje met de kop “**De families Los en de Graaf leveren bekende Nederlanders**”. Daarin beschreven we de resultaten van twee onderzoeken, die Koos Los en Jan-Dik de Graaf hebben gehouden. De resultaten daarvan hebben zij opgenomen in een tweetal boeken. Naar aanleiding van het geplaatste artikel heeft één van de twee schrijvers de volgende aanvulling gegeven.

En zo is het geKOOMEN.

Om nog even in te haken op het stukje in de Alkmadders van juni 2009 heb ik bijgevoegd overzichtje gemaakt. Daar waar je vroeger al gauw bij familieonderzoek verward raakte in allerlei zijtakken, is nu dankzij de computer een relatie binnen een paar seconden duidelijk gemaakt.

Dan zie je dat de banden tussen de families Los en de Graaf zo rond 1700 zijn ontstaan. Toen trouwden in Woubrugge twee dochters uit het gezin van Willem Koomen en Leentje van Poelgeest uit Hazerswoude met Leendert de Graaf en Claas Los.

De lijnen naar een vijftal min of meer bekende Nederlanders zijn in de figuur dan gemakkelijk te volgen. Laten we ze nog even noemen:

Mabel Martine Wisse Smit, met de achternaam Los geboren. In de gaten moet worden gehouden dat dit een Los'se tak is die niets met de Alkemadese tak te maken heeft. Althans, voor zover ik weet. De overgrootvader van Mabel werd

geboren in een schildersgezin in Leiderdorp en diens overgrootvader werd eind 1700 geboren in Bunschoten.

Leendert Sillevius. Minder bekend, maar leuk om te weten – zeker in dit jaar van 100 jaar luchtvaart in Nederland – dat deze nazaat ook gezagvoerder geweest is op de Uiver. En natuurlijk ook leuk dat hij inwoner was van Kaag en Braassem. Het huis waarin hij woonde staat aan de Woudijk in Woubrugge.

Wouter Jacob Bos. Een aardig detail is dat zijn grootvader Jacob de Graaf oom tegen premier Colijn moest zeggen omdat diens vader, Jacob de Graaf, was getrouwd met een zus van de vrouw van premier Colijn. Bekendheid met de politiek is dus in die naza-

tenlijn zeker niet iets afstandelijks.

Francina Elsie Koen.

Beter bekend als Fanny Blankers-Koen, meervoudig Olympisch kampioene. Ook op sportgebied is er dus aan de weg getimmerd.

Max van der Stoel. Op het Internet is een indrukwekkende lijst te vinden van wat deze nazaat allemaal heeft gepresteerd in binnen- en buitenland. Dan is op deze plaats wel leuk om iets te noemen waaruit blijkt dat de hele wereld toch ook wel weer klein is.

De vader van Max van der Stoel, Martinus van der Stoel, was huisarts in Voorschoten en als zodanig kwam hij ook op de boerderij, eigendom van de koninklijke familie, bij de familie Martinus de Graaf op Ter Horst. De familie waarvan de oudste dochter de overgrootmoeder zou worden van Mabel Martine.

Tot slot. Het is altijd wel aardig om bij familieonderzoek te stuiten op namen van bekende Nederlanders. Maar een tweetal andere punten houden me zo mogelijk nog meer bezig:

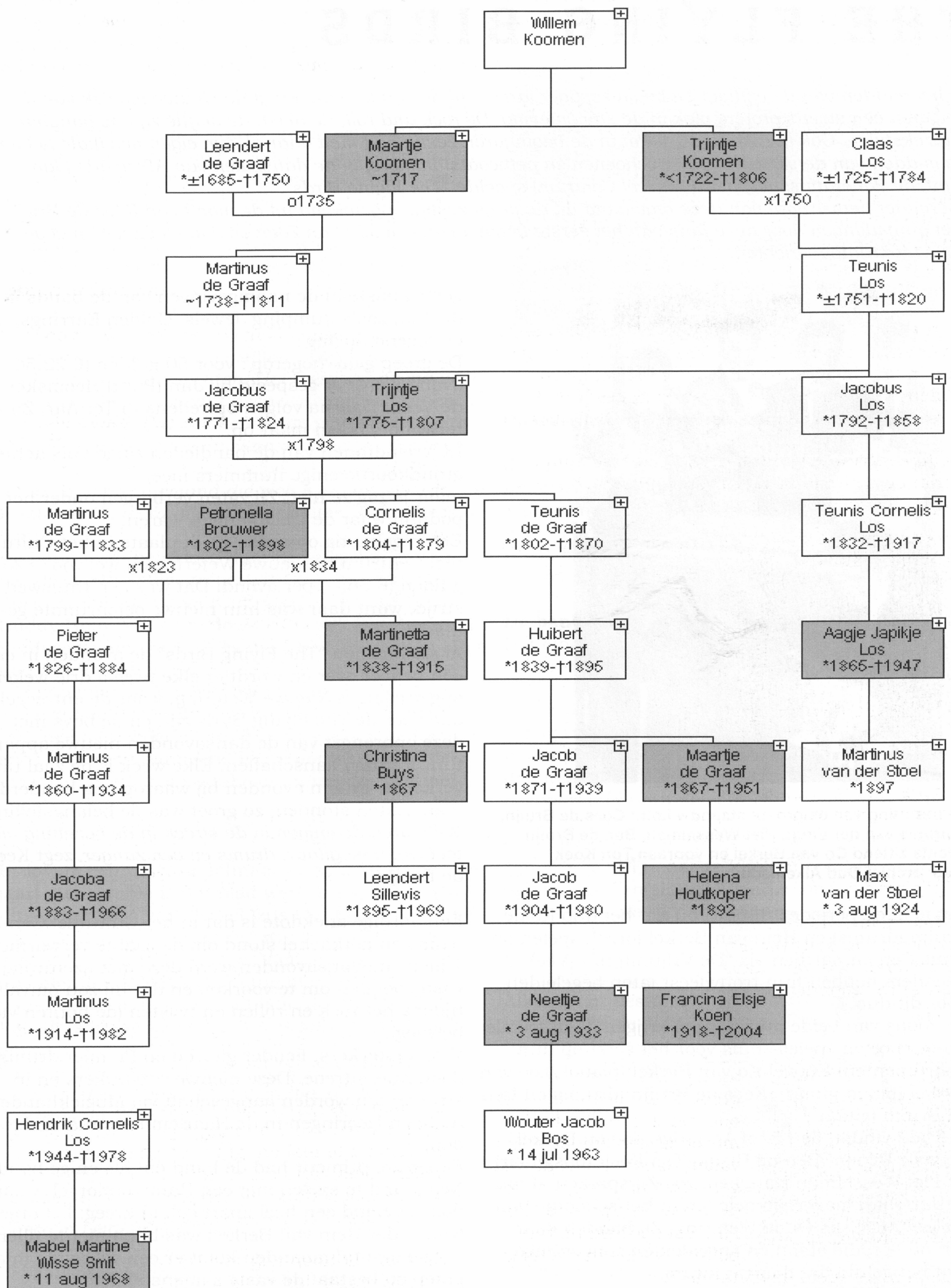
De eerste: hoe zal men, in een gezin, de omgeving, het dorp omgegaan zijn met de hoogte- en dieptepunten in de gezinnen. Trouwerijen, begrafenissen. Veel kinderen (en moeders) stierven jong. Hoe werd dat allemaal verwerkt?

Er werd veel getrouwd binnen de ‘eigen stand’. Wie en wat bepaalde de standsgrenzen?

De tweede: hoe kwamen mensen er toe om te verhuizen naar juist die plaats? Bijv. de familie Koomen was geworteld in Hazerswoude. Toch zijn twee dochters in Woubrugge getrouwd. Geen hyves om kennis te maken, geen mobieltje om even te bellen. Geen auto om er eens op uit te trekken. Nu was de loopafstand niet zo groot, er zijn genoeg voorbeelden van grotere afstanden, maar toch.....

Kortom. Ik hoop nog vele verhalen in de Alkmadders te mogen lezen die tipjes van die sluiers oplichten zodat ik op een gegeven moment kan zeggen: “Oh, dus zó is het geKOOMEN!”

Jan-Dik de Graaf

■ vrouw
□ man

THE FLYING BIRDS

In het midden van de vijftiger en begin zestiger jaren van de vorige eeuw krijgt de nieuwe muziek van de jongeren een steeds grotere plek in de samenleving. De rock and roll, de twist, de skiffle zijn de gangbare muziekstijlen. Ook in Alkemade, want in de begin jaren zestig had men daar al zijn eigen muzikale helden. Te midden van de vetkuiven, puntschoenen en petticoats! Immers, in de danszalen van Alkemade (Jan Punt, de Pancratiuszaal, het Cultureel Centrum) speelde "The Flying Birds". Hieronder het verhaal van deze regioband uit de jaren zestig, opgetekend uit de mond van Kees de Bruijn met aanvullingen door twee fans van het eerste begin; de neven Jan van Zoen en Jan van Zoen en gegevens uit krantenberichten.

De bezetting van de groep: staand v.l.n.r.: Cees de Bruijn, Quirinus van der Vlugt, Piet Wesselman, Ben de Bruijn. Rechts zittend Co van Berkel en vooraan Ton Koek.
Foto: archief Oud Alkemade

Het is in de periode 1950- 1960 dat het duo Ko de Bruijn (drums) en Hein van Berkel (orgel) spelen op bruiloften en partijen als "De Vrijbuiters". Veel Veenders hebben hun trouwfeest laten begeleiden door dit duo.

De zoons van beide muzikanten krijgen de muzikale genen mee en spelen thuis voor het eerst op hun instrumenten. En wel Ko van Berkel (piano), Leo van Berkel (piano-gitaar), Kees de Bruijn (drums) en Ben de Bruijn (gitaar).

In 1962 vinden de 15- of 16-jarige Ko van Berkel, Kees de Bruijn, Ben de Bruijn, Ton Koek (basgitaar) en Piet Wesselman (zang) elkaar. Zij spreken af muziek te gaan maken en oefenen in het schooltje aan de Kerkstraat in Oude Wetering. Zij hadden daar een oude radio staan en speelden en zongen mee met het geluid dat daaruit kwam.

Na maanden oefenen komt het eerste optreden voor de Vogelvereniging De Diamantvink in Oude Wetering. (Vader Co de Bruijn was secretaris van de Vogelvereniging.) Vandaar de naam Flying Birds, dat

geheel paste in de naamgevingen van de bands in die tijd, zoals Jumping Jewels, Golden Earrings, dus eindigend op 'ing'.

De groep gaat 'hogerop': voor 50 gulden (€ 22,50) per avond wordt er gespeeld bij Jan (Punt) Heemskerk in de Veen. Daarna volgen optredens in Ter Aar, Zoeterwoude, noem maar op.

De vriendinnen van de bandleden zingen als achtergrondkoortje enige nummers mee, maar je zag ze niet. Zij zaten verborgen onder het podium waar de kleedkamers waren.

Een regelmatig optreden vindt plaats in het Cultureel Centrum in Nieuwe Wetering en wel voor 125 gulden (€ 56,-) per avond. Dat was een thuiswedstrijd, want daar was hun nieuwe oefenruimte gemaakt.

Al snel nemen "The Flying Birds" de avonden in eigen beheer over en wordt er elke twee à drie weken opgetreden in Nieuwe Wetering, waar de entreegelden voor de The Flying Birds zijn en de boys met deze opbrengst van de dansavonden nieuwe apparatuur kunnen aanschaffen. Elke week is de zaal uitverkocht. Er zijn avonden bij waarop nog honderd man buiten stonden, zo groot was de belangstelling. *Wij waren de enigen in de streek in de bezetting met toetsen, bas, gitaar, drums en een zanger, zegt Kees de Bruijn.*

Een aardige anekdote is dat in het Cultureel Centrum een potkachel stond om de zaal te verwarmen. Tijdens de dansavonden werd deze met ijzerdraad vastgebonden om te voorkomen dat hij zou omvallen tijdens het rock en rollen en twisten (de houten vloer bewoog).

Vox versterkers, Fender gitaren en Premier drums doen hun intrede. Deze nieuwe versterkers en instrumenten worden aangeschaft via Muziekhandel Aad van Heeringen in de Haarlemmerstraat te Leiden.

Een grote primeur had de band om als enige band in Nederland te spelen met een Hammondorgel, waardoor de band een heel apart geluid kreeg. Dit orgel (van vader Hein van Berkel) was bijna niet te tillen! Na een aantal maanden komt er een wisseling in de groep en bestaat de vaste samenstelling

van de band uit:

Piet Wesselman (zang)

Ko van Berkel (orgel-piano) bij afwezigheid vervangen door Dineke Hereur !

Ben de Bruijn (gitaar)
Kees de Bruijn (drums)
Hans de Kooker (basgitaar)

Bij twee van de bandleden werd dag en nacht over muziek gesproken, aangezien Hans en Dineke elkaar het jawoord gaven.

In deze samenstelling trad de groep een aantal jaren door de gehele regio op en vooral in parochiehuizen en voor verenigingen in feestzalen. Ook waren er tijdens de kermisdagen in vele omliggende dorpen veel optredens. Het was de tijd van de danszalen en de bandjes. En dat was in trek, want de swing- en twistlustigen hoefden niet meer het dorp uit naar Leiden of Den Haag.

'Ik herinner mij een optreden in Langeraar, waar we eerst één heel krat bier moesten wegwerken, voordat we het podium op mochten. Het werd die avond zeer gezellig, iedere muzikant bespeelde het instrument van een ander. Dat betekende: de pianist werd gitarist, de drummer was de zanger en de gitarist speelde drums. Je kunt je voorstellen wat een allegaartje dit werd, maar niemand die zich hier aan stoorde, de feestvreugde werd alleen maar groter', aldus Kees de Bruijn.

De band werd beïnvloed door de muziekstijlen uit die jaren. Het muziekrepertoire was voornamelijk Rock en Roll en Twist (Cliff Richard – Elvis Presley – Buddy Holly – The Shadows – Chubby Checker etc.). Verder kwamen wat Blues invloeden binnen en later nog wat invloeden vanuit de Soul.

De binnenkomende financiën lieten toe dat de band een eigen Mercedesbus aanschafte; niet zo maar één, nee met vliegtuigstoelen, die werden bemand door twee roadmanagers. Daardoor werd het allemaal een beetje comfortabeler en minder vermoeiend.

Er waren in die tijd ongeveer acht tot tien optredens per maand.

Er kwam een fanclub (lidmaatschap 2,50 gulden per jaar) met een blad. Dat blad werd zes keer per jaar uitgegeven. Ria van Berkel (zus van Ko en Leo) en Jan van Zoen (Rijpwetering) waren de stuwende krachten achter het boekje. Vaak ging er ook een bus met fans (veertig tot vijftig man) mee naar de optredens. En de zaalhouders in de regio zagen de Veenders graag komen, het was goed voor de bieromzet.

Jan van Zoen vervolgt: *'Ik volgde de band vanaf het eerste moment. In Nieuwe Wetering in het Cultureel Centrum, in Noordwijk in de Beurs, bij Jan Punt. Overal kwam er volk op af.*

Voor mijzelf kwam dit, doordat de muziek lekker klonk en het gewoonweg een leuke band was.

Ben kende ik al van school, de technische school Don Bosco in Leiden en doordat je praat over muziek, ga je eens luisteren en van het een kwam het ander. Zelfs werd ik betrokken bij het geheel en ging mee naar de optredens als een soort "roadie", iemand die alle klusjes opknapt voor een band. Dit deed ik tot 1968, daarna kwam voor mij de Militaire Dienst en had ik er minder tijd voor. Vanuit de optredens staan mij altijd de nummers "Wooly Bully" (oorspronkelijk

van Sam the Sham & the Pharaohs) en "Oh Danny Boy" bij. Het sfeertje dat the Flying Birds daarin konden leggen was fantastisch!'

Optreden in kostuum en stropdas!

Zijn neef Jan van Zoen vult dit aan: *'Het was een onwijs leuke band. Ik was een jaar of zestien en The Flying Birds speelden regelmatig in het toenmalige café "t Lage Land" en dan was ik altijd van de partij. Ik luisterde graag naar hun zanger Piet Wesselman, hij kon goed zingen!'*

De band wordt opgeheven

Het einde van de band in deze samenstelling kwam eind zestiger jaren. De muziek wijzigde sterk, discotheken werden uit de grond gestampt en de band moest zich aanpassen. Er werd in die tijd door inbreng van andere muzikanten en door een andere naam (Brave New World) overal in het land opgetreden (o.a. in de Melkweg en Paradiso Amsterdam), ook waren er optredens in Duitsland en zelfs op het Pinkpopfestival in Kerkrade.

Geluidsfragmenten uit de tijd van The Flying Birds zijn er nog wel, maar ze klinken zeer slecht door de opname op een simpele bandrecorder. Foto's zijn er ook nog uit die tijd.

Een reünie

Het dorpshuis de Alkeburcht bestond in 1992 vijf en twintig jaar. Het feestcomité vroeg de bandleden of zij weer wilden optreden, want bij de opening van het dorpshuis in 1967 had de band ook gespeeld. De jongens hadden er wel oren naar. Zij doken een oefenruimte in en na ruim twintig jaar stonden ze weer op de planken van het dorpshuis.

Feest in het dorpshuis: dansen op een tafeltje! De 40ers leefden zich helemaal uit.

Het was een groot succes. De mensen swingden, klaptten, joelden en zongen alle nummers mee. De bandleden wisten niet wat ze zagen, terwijl ze toch heel wat gewend waren. Het was één grote reünie. Dit moest een vervolg krijgen want er waren tientallen mensen die het optreden niet hebben kunnen bijwonen: de zaal was vol.

De toneelzaal was bomvol; hier en daar lichtte het publiek een beetje bij met een brandende sigarettenaansteker.

De groep zat met een probleem: Piet Wesselman had een ernstige ziekte onder de leden.

Toch wilde ook hij dat we nog een reünieconcert zouden geven. En dat gebeurde in maart 1993 in Tropical Inn aan de Schoolbaan. Dat was eigenlijk de voormalige gymzaal van de huishoudschool. Daar konden veel meer mensen in dan in het dorpshuis. Niet alle opgekomen bezoekers konden de zaal in; met 900 personen was het een uitverkocht huis. Snel werd een tweede optreden in de Woelige Baren georganiseerd, die weer grote belangstelling trok. Ook werd er toen een CD geproduceerd met coverliedjes uit The Flying Birds tijd en op de avond van het reünieconcert verkocht. Op deze CD "Flying Birds reünie" kom je onder andere de nummers Hucklebuck, Hello Josephine (the Scorpions), Take

it or leave it (the Searchers) en Three steps to heaven (Eddie Cochran) tegen.

Piet is eind 1993 overleden en daarna is de band nogmaals opgetreden in de Alkeburcht (tijdens "de Veen gaat Vreemd") als ode aan Piet en wel in de volgende samenstelling:

Cindy Wesselman (dochter van Piet) zang
Ko van Berkel (piano – synthesizer)
Leo van Berkel (basgitaar)
Kees Bruin (gitaar)
Ben de Bruijn (gitaar)
Kees de Bruijn (drums)

Een toast wordt uitgebracht na het presenteren van de cd op 20 maart 1993 in Tropical Inn te Oude Wetering. Foto: Wil Kokelaar, fotoarchief J.W. Kret

Anno 2009 speelt Ben de Bruijn nog steeds gitaar en synthesizer en heeft een eigen muziekstudio. Ko van Berkel heeft een uitstapje gemaakt naar "The Jumping Jewels" en "The Shoes" en heeft tot 2005-2006 in een band gespeeld op bruiloften en partijen. Nu speelt hij nog steeds voor zijn eigen plezier. De rest van de bandleden genieten van muziek/popconcerten van anderen. Of er ooit nog een optreden zal komen? Dat blijft een open vraag.

De tentoonstelling

Mag het ietsje meer zijn
is op zondag 6 september officieel geopend. Pieter van Ruiten vertelde bij die gelegenheid de bezoekers het een en ander over de petroleumkar, waarmee zijn vader de brandstof bij zijn klanten bracht.

De tentoonstelling, die een goed beeld geeft van de (ook verdwenen) middenstand, is tot februari 2010 te bezichtigen in het Historisch Centrum te Oude Wetering.

DONATEURSAVOND 2009

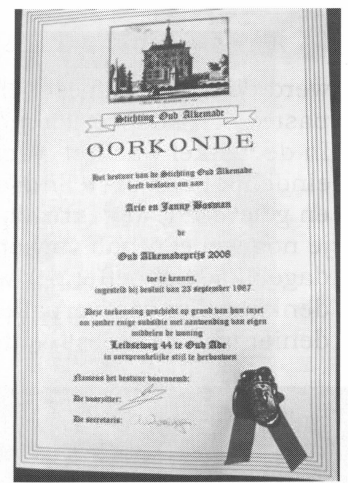
Op 9 oktober 2009 werd de jaarlijkse bijeenkomst voor de donateurs van de Stichting Oud Alkemade gehouden in de Sprengkerk te Oude Wetering.

Er was speciale aandacht voor Janny en Arie Bosman, aan wie de Oud Alkemadeprijs 2008 werd uitgereikt.

Henk-Jan Habermehl verzorgde een lezing met als titel: "Mag het ietsje meer zijn?"

Zoals bekend wordt de Oud Alkemadeprijs jaarlijks toegekend aan een eigenaar van een historisch pand, die getracht heeft het pand in de oorspronkelijke vorm te behouden.

In de 'Alkmadders' van september 2009 heeft u uitgebreid kunnen lezen, dat het pand Leidseweg 44 daarvoor in aanmerking kwam. De eigenaren daarvan, Arie en Janny Bosman waren op de donateursavond aanwezig om de Oud Alkemadeprijs in ontvangst te nemen. De prijs werd uitgereikt door de voorzitter van de Stichting Oud Alkemade Lex van der Zwet en bestaat uit een tinnen bord met een afbeelding van het huis Alkemade, een oorkonde en een geëmailleerd muurschildje met het logo van de Stichting Oud Alkemade.

aan toe ging.

Later stuurde hij ons een samenvatting van zijn lezing, die wij hieronder weergeven.

Mag het ietsje meer zijn? Of: Hoe boodschappen-doen veranderde in funshoppen.

Ze woonden achter of boven de winkel. Je kon altijd even achterom. De kreet 'schrijf maar op' stemde hen niet vrolijk. Ze leefden vaak in de hoop dat het anders goed ging. Hun kinderen stootten als ze de winkel binnengingen een oerwoudkreet uit: 'Blijf maar'. Ze waren genoodzaakt te kopen bij hun collega's/concurrenten. Als ze niet goed konden inkopen (denk aan Wim Sonneveld met de kroketten in Amstelveen) was het gezin de dupe en veroordeeld tot de winkeldochters. Het huis was vaak vol emballage. De spil van hun leven was het smalle boek, waarin alles wat nog niet betaald was, werd opgeschreven. We noemen hen 'middenstanders'.

In onze streek kwamen ze vaak voort uit boeren die er iets 'bij' deden, vandaar het achtervoegsel 'boer': kaasboer, melkboer, eierboer, groenteboer, kolenboer, petroleumboer, voddendoer, schillenboer, zelfs beddenboer en keukenboer.

Tot de tweede helft van de twintigste eeuw werd het assortiment van levensmiddelen beheerst door de seizoenen. In de herfst werden kelder, zolder en keukens volgestopt met kool, erwten, bonen, aardappelen, appels, gewekt fruit en ingemaakte vruchten en het sap. Later werd de Wehkampgids de etalage van het warenhuis voor het platteland.

Voor een echte winterjas of damesmantel ging men met de bus een halve dag naar de grote stad waar een warenhuis een lift had met een liftboy, een roltrap, een lunchroom met een zigeunerorkestje. Daarna was men weer een half jaar goed gekleed veilig thuis.

De middenstand, de winkel, was sterk verzuild. Kopen en bestellen deed je bij iemand van de eigen geloofsrichting. Als ergens nieuwe bewoners kwamen, werd naarstig geïnformeerd naar het geloof en dan haastten de leveranciers zich naar de consumerende geloofsgenoot. Wie te lang had staan praten, miste de eigen bakker, melkboer of groenteboer en moest eten en drinken van een 'andersdenkende'. Op zondag

Janny Bosman met bloemen en de oorkonde, Arie Bosman met het tinnen herinneringsbord en Lex van der Zwet met het muurschildje. Het kerkgebouw leent zich er uitstekend voor om deze activiteiten erin uit te voeren.

De donateursavond van dit jaar had als hoofddoel om wat meer achtergrondgegevens te horen van de middenstand in de jaren vijftig en zestig. Dit onderwerp is gekozen om aansluiting te zoeken met de lopende tentoonstelling in het Historisch Centrum, dat als thema heeft 'de verdwenen middenstand'. Wij hadden daarom Henk-Jan Habermehl uit Alphen aan den Rijn, goed bekend zijnde met het onderwerp, uitgenodigd om een lezing te houden over de middenstand uit de jaren vijftig. En dat kun je wel aan hem overlaten. Met veel enthousiasme schetste hij in beeldende bewoordingen hoe het er toentertijd

werd de etalage afgeschermd: op de Dag des Heeren paste geen koopverleiding. In de winkel was het wachten totdat de eerdere klant eindelijk haar bestelling opgesomd had en ingepakt en geleverd had gekregen. Bij de slager drupte achter je nog wel een half varken na. Men kocht naar de dagelijkse behoefte; per week of per maand was ondenkbaar en voorverpakt was er nog niets. De kruidenier was de meest centrale ondernemer.

Henk-Jan Habermehl gaf de situatie bij de middenstand rond de jaren vijftig goed weer. De ouderen onder de aanwezigen zagen het weer helemaal voor zich.

Hij wist alles van de gezinnen, dacht mee en deed aan voor- en nazorg. En hoopte maar dat het geld uiteindelijk binnenkwam. Vooral zo'n winkel was een echte gezinszaak en gezinstzaak.

Daarnaast was er op het platteland nog een vloed aan ambulante handelaren, venters met waren in koffers, op hun fiets, bakfiets of in de Volkswagenbus.

We hebben moeten leren in een zelfbedieningszaak gericht te kopen; we werden gedwongen met een mandje of een karretje te lopen; maar een tas hoeft nooit meer mee en geld ook niet, zo'n pasje doet wonderen.

De aanwezigen hebben genoten van de lezing en in de pauze en tijdens de borrel werden er vele eigen verhalen uitgewisseld. Het o, ja was niet van de lucht. Alweer een geslaagde donateursavond. Wie er niet was, heeft wat gemist.

Nog niet iedereen had zijn/haar plaats ingenomen, maar er konden nog veel meer mensen in de kerk.

Uit de Rijnlandsche Courant, december 1909:

Droogmaking Braassemermeer

Door den heer F.H. van Wichen* is in de Tweede Kamer der Staten Generaal ter sprake gebracht: "Het Brasemermeer". Zou dit meer een polder worden? Men kent het woord van den Romeinsch Senator "Karthago moet vallen" en ze is gevallen. Zou het nu ook met onze schoone waterplas zoo gaan? Menige visscher slaat reeds de schrik om het hart.

Den 24 December 1622 was men al verder dan nu. Toen droegen "meesteren en regenten van het Huiszittenhuis te Leyden" aan den landmeeter Jan Pietersz. Dou op, het Brasemermeer te meten en in kaart te brengen. Deze heeft aan die opdracht voldaan en op die kaart geteekend "een dijk, Ring- ende vaersloot, daarom afgebeelt sulcx deselve Meer bepoldert en tot drooch landt soude mogen werden gemaect". En Dou bevond toen dat het Brasemermeer groot was "omtrent vijf hondert ende twintich Rijnlandse Morgens".

In 1788 na de overstrooming van den Vierambachts-polder verzocht het bestuur van dien polder aan de Staten van Holland om het Brasemermeer, dat zoo gevaarlijk voor hunne dijken was, te mogen bepalen. Later in 1839 werd weder van hier aan Koning Willem I hetzelfde verzoek gedaan, daarna in 1846 bij de besprekingen van het droogmaken der Haarlemmermeer werd op voorstel van den heer Cremer van

den Bergh aan Koning Willem II het verzoek herhaald, doch Rijnland adviseerde niet gunstig.

Zou nu eindelijk de tijd aanbreken? Indien de Minister de nuttigheid daarvan inzielt en de Kamer goedgunstig beschikt, komt er een arbeidsveld voor den landbouwer en tuinder, ook onze schippers zullen er niet rouwig om zijn. De kaart van den landmeter Dou uit 1622 zou dan nog wel dienst kunnen doen. Ze wordt bewaard in het stedelijk archief te Leiden.

Mij dunkt deze landmeter had een uitnemend plan. Hij liet de voorgestelde ringvaart lopen vanaf den "Biersloot" langs de Veensche Kade, het buitenland doorsnijdende recht op de Oude Wetering aan. Het is te hopen dat dit voorstel van den heer van Wichen werkelijkheid wordt en dat de omliggende Gemeentebesturen daartoe meewerken.

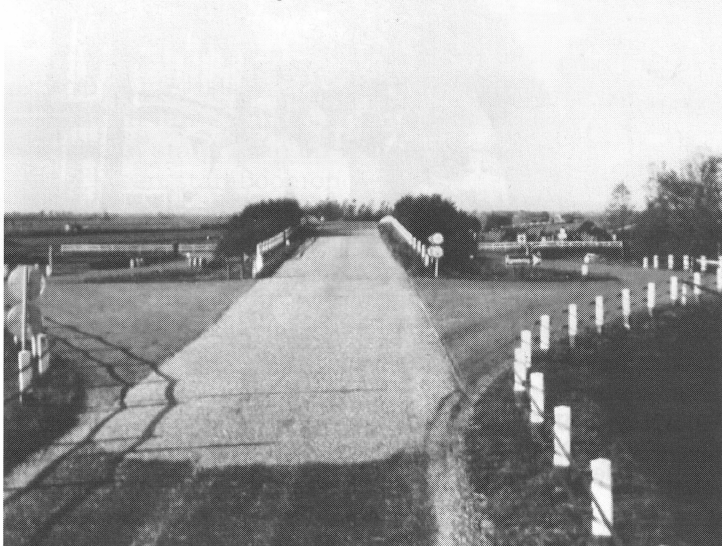
Diezelfde kaart van Dou heeft nog iets bewaard, dat voor de Woubruggers en Veenders niet meer bekend was. Op het erf van den landbouwer Bontje alhier, langs het voetpad, heeft in 1622 een kerk gestaan voor de Roomsche Catholicken uit Roelofarendsveen. Dat Kerkgebouw droeg den naam "Nouwenboez".

**F. H. van Wichen was burgemeester van Alkemade en tevens lid van de Tweede Kamer.*

Wim Willemsen, zoon van politieagent Jan Willem Willemsen, haalt herinneringen op uit de tijd dat hij als kind aan de Zuidweg op nummer 11 woonde.

HERINNERINGEN AAN DE POLITIEPOST IN RIJPWETERING

In vijftig jaar tijd kan er behoorlijk veel veranderen. Deze zomer zat ik in de serre bij kennissen op de Rip en vroeg me af wie er zo luidruchtig aan het messen slijpen was. Het bleek de hogesnelheidstrein te zijn. Dat was vijftig jaar geleden wel anders. Er was toen nog geen sprake van de A4, maar van Rijksweg 4A en hooguit een breed zandbed. Wat nu de provinciale weg is was de verbinding tussen Leiden en Amsterdam. Op het plat van onze woning aan de Zuidweg zat ik 's avonds voor het slapen gaan met mijn moeder te kijken naar alle mooie auto's, die er voorbijkwamen. Een wonderlijk schouwspel van Amerikaanse sleeën met prachtig verlichte vleugels. Grote tankwagens en prachtige bussen van Maarse & Kroon. De maatschappij, die bekend werd door bijvoorbeeld de futuristische Jules Vernebus. Ik herinner me nog het artikel over die bus in de Leidsche Courant van die tijd.

De op- en afrit naar/van de Provincialeweg ter hoogte van Rijpwetering.

En dan niet te vergeten, die zondagmiddagen, toen er nog bertoerisme bestond. Mensen gingen met de motor, de motor met zijspan of hun moeizaam bij elkaar gespaarde autootje recreëren in de berm van de weg. Het begon al bij de afslag Oud Ade, waar velen een plekje zochten bij de keet van Rijkswaterstaat. En dan op de Rip aan de zuidopgang naar de provinciale weg, waar nu nog een soort parallelweggetje te zien is, stonden de Heinkeltjes, de Mes-

erschmidjes en andere kleine vehikels. Klapstoeltjes ernaast, zonnebrillen op en genieten maar. Zo was er een wat mondaine dame uit Leiden, die als een fotomodel naast haar tweekleurige driewieler op een rood geblokte plaid naar het voorbijtrekkende verkeer keek.

Dat het verkeer ook zijn tol eiste ontdekte ik als ik mijn vader op zijn zwarte Union dienstfiets zag vertrekken om assistentie te verlenen bij een ongeval. Op de fiets ja, want als het in de buurt was gebeurde dat zo. Met de fiets met die grote zwarte fietstassen over de snelweg. Immers de groep Alkemade van de Rijkspolitie had toentertijd alleen maar de beschikking over een BMW R25 motor met zijspan (een 250 cc éencilinder met Hollandia zijspan). Later werd dat een 500 cc. Om die te gebruiken moest mijn vader dan eerst op de fiets naar de Veen. Dan was de tocht op de fiets naar de plaats des onheils vaak nog sneller.

In de fietstassen ging dan een blauw houten koffertje mee. Daarin zat o.a. verband, krijt om de situatie op de weg af te tekenen enz. Deze spullen zijn nog altijd in mijn bezit.

De politie kreeg later de beschikking over een Ford Transit GSA (Groeps Surveillance Auto). Daarbovenop een heus blauw zwaailicht en binnen in de auto een mobilfoon. Al deze zaken boeiden ons als kind heel erg. Achterin een klaptafeltje met daarboven een klein bureaulampje.

Niet elke politieman kon toen autorijden. Dat betekende, dat mijn vader, die wel in het bezit was van een rijbewijs, heel vaak met die wagen reed. De beide groepscommandanten, die er toen waren hadden een probleem. Piet de Bil had alleen een motorrijbewijs en Piet van Dijk alleen een autorijbewijs. Hij kocht toen als één van de eersten een BMW 700 auto, die hij parkeerde op het plein van het badhuis naast ons huis, toen wij in de Populierenstraat woonden.

Mijn ouders hadden privé een NSU Super Lux motor. Deze blauwe schoonheid werd later voorzien van een zijspan en het onderkomen van deze motor haalde De Telegraaf. Want mijn vader, die vroeger ook timmerman was geweest, bouwde de kleinste garage van Nederland voor dit vervoermiddel. De motor is in 1964 verkocht aan een boer in Oud Ade (v.d. Heden?) Overigens, wat me ook goed bijstaat is, dat er 's nachts telexen binnen kwamen. De communicatie ging toen heel wat moeizamer dan nu het geval is. Soms ging midden in de nacht de telefoon over. Mijn

vader nam altijd op en dan hoorde ik hem hardop herhalen, wat er door de telefoon werd gezegd. Een compleet telexbericht werd zo in een groot boek geschreven. Daarna werd de volgende collega gebeld en dan werd het bericht weer opgelezen, door de ander genoteerd en zo ging het verder. Het duurde dus behoorlijk lang voordat iedereen kennis kon nemen van bijvoorbeeld een opsporingsbericht.

Een ongeluk op de Provincialeweg. Een bus van Maarse & Kroon heeft een bromfietser geschept.

Wat ook zo bijzonder was: ons huis had twee cellen. In de bijkeuken waren twee lichtblauwe stalen deuren en daar werden regelmatig dronkaards, kruimeldieven, stropers en andere onverlaten opgesloten. Mijn moeder zorgde tegen vergoeding van enkele dubbeltjes voor de brood- en de warme maaltijd. Een politieman had ook eigenlijk altijd dienst. En als hij niet in dienst was, was er wel de telefoonwacht, zoals dat heette.

Criminaliteit op de Rip was er voor zover ik nu weet niet echt. Natuurlijk wel eens een stroper, iemand die zonder rijbewijs reed, geen verlichting voerde enzovoort. Maar echte harde criminaliteit kwam niet echt voor.

Surveillance was vroeger een onderdeel van het politievak, dat nu vaak wat is ondergesneeuwd.

Ging mijn vader om acht uur van huis, dan wist mijn moeder precies waar hij naar toe ging, bijvoorbeeld naar de molen aan de Wijde Aa. Bij noodgevallen kon ze dan daar naar toe bellen en dan kon er actie worden ondernomen. Dus niet alleen de politieman zelf was in dienst, er werd vanuit gegaan, dat de vrouw ook meedeed.

Zo zag de hele dag er uit. Van punt naar punt met als sluitstuk de controle bij de diverse café's in de gemeente. Controles op de sluitingstijden.

Van een andere oud politieman uit die tijd, Arie van der Doorn, hoorde ik onlangs nog, dat er eens een aantal mensen in een café zaten, die er niet uit wilden. In die tijd werd er dan korte metten mee gemaakt. Zo pakte mijn vader, die nogal uit de kluiten gewassen was, eens één van de lastpakken op om hem zo te verwijderen. Deze persoon werd zo de zaak uitgewerkt, dat de grote potkachel in het midden van

de gelagkamer maar net overeind bleef staan. Niemand hoorde je klagen en de rust was hersteld. In de tijd, dat we op de Rip woonden waren daar ook Frans van Gernerden en later Chris Jousma als wachtmeesters woonachtig. De opvolger van mijn vader was Jan Spaargaren, die op Zuidweg 11 kwam wonen, toen wij verhuisden naar de Populierenstraat 3 in Roelofarendsveen en de eerste bewoners werden van dit huis naast het politiebureau. Achter dit huis stond toen het badhuis, met als beheerder de heer J. Pouw, en de gymzaal. Spaargaren werd later rayoncommandant in Giethoorn, een deel van de groep Brederwiede, waar mijn vader groepscommandant was.

In het vorige artikel besteedde ik al aandacht aan enkele opvallende mensen op de Rip. Er waren nogal wat karakteristieke mensen. Zo was er Bertus (Hogewerf) de kapper in het huis naast de Vergulde Vos. Als je deze kapsalon binnenkwam, werd je als kind op een plank, die over beide leuningen van de stoel gelegd was, gezet om geknipt te worden. Wachtend op je beurt nam je plaats op de wachtstoel en snoof je de geur op van scheerzeep, vermengd met de geur van een bolknak (=sigaar) van Agio of Hofnar. Het was de gewoonste zaak van de wereld om volop te paffen in welke wachtkamer dan ook.

Familieleden gunnen de agenten ook een pleziertje: oma in de kattenbak, moeder aan het stuur en dochter achterop. Naast de motorfiets Piet de Bil en achteraan Jan Willem Willemsen.

Ook denk ik nog wel eens aan de bakkersknecht, die met zo'n grote transportfiets met dubbele stang en grote bakkersmand voorop langs de huizen ging. Ze noemden hem toen bakker Apie, waarom is me niet duidelijk. Nu viel mij eens op, dat de in een korte beige stofjas geklede knecht, nogal vaak knetterende winden liet op het grote met veren gesierde zadel. Toen mijn moeder de gewoonte had om regelmatig een half brood te kopen, vond ik het nodig om in te grijpen. Immers de bakkersknecht sneed het brood met een groot mes op het zadel van de fiets. Dat benam je zeker alle eetlust.

Marsepein is iets, dat ik mijn hele leven ook heb gemeden. De bakker, die een winkel had vlak voorbij

het viaduct, had ik eens marsepein zien maken (kne- den) terwijl hij steeds in zijn handen spuwde. Toen een vriendje ook nog eens vertelde, dat ze de marse- pein soms wel met de voeten kneedden ontging me helemaal de lust voor dit product.

Op mijn achtste jaar verlieten we de Rip om naar de Veen te verhuizen. Kortom, ik heb een klein jaar op school gezeten, waar meester N. Zwartelé hoofd was. De enige herinnering daaraan is, dat ik nog weet, dat een meisje in onze klas plotseling niet meer naar school kon gaan. Ze woonde toen volgens mij aan de overkant van de Rip. Toen ze na enige tijd weer terug kwam, had ze beugels en riemen om haar benen. Het daarbij horende krakende geluid zou ik nu nog kun- nen herkennen. Ze had kinderverlamming, oftewel polio. Wij werden later allemaal tegen deze ziekte ingeënt. Over de kleuterschool wil ik het niet hebben.

Daar naast de kerk ben ik welgeteld één ochtend geweest. Ik werd daar verwelkomd door een grote non en als protestant had ik dat nog nooit gezien. Dat ik nu zelf al heel lang in het onderwijs werk is een te- ken, dat ik het trauma uiteindelijk te boven ben ge- komen.

Nog steeds heeft Rijpwetering een warme plaats in mijn hart. Toen mijn ouders het dorp verlieten is er door de bevolking zo spontaan gereageerd naar hen toe, dat ik ook alleen maar met veel genoeg kan terugdenken aan de jeugd jaren daar. Vanaf begin jaren '40 tot aan 1960 was het voor mijn ouders een genoeg er te wonen en voor mij in die 8 jaar niet minder.

Tekst en foto's Wim Willemsen, Vollenhove

Alkemade's Website Alfabet

Zoekt u genealogische gegevens uit Roelofarendsveen? Kijk eens naar de Veense GeneaDataBanken op Geneanet.

In de Arendshorst wonen twee verstokte beoefenaars van de genea- logie betreffende Alkemade en omgeving. Het zijn Kees Kennis en zijn buurman Leo van der Meer. Zij hebben ieder een GeneaData- Bank opgezet. De adressen hiervan zijn:

<http://gw.geneanet.org/kennis78> (van Kees Kennis) en

<http://gw.geneanet.org/christiaanleonardus> (van Leo van der Meer).

De databank van de heer Kennis bevat ondertussen bijna zeventig- duizend namen en ook in die van de heer Van der Meer is een schat aan gegevens terug te vinden. Zij hopen dat andere mensen ook geïnteresseerd raken in de genealogie bij het zien van fragmen- ten van hun families in die databanken. Alles wat zij op hun sites hebben staan, kan en mag een ieder overnemen en gebruiken voor het eigen stamboomonderzoek.

Het is voor de beide heren een hobby en hoe meer mensen daarvan kunnen genieten, hoe leuker zij het vinden. Bovendien zien zij uit naar aanvullingen en correcties op de door hen verzamelde gege- vens.

Reacties kunnen per e-mail gestuurd worden naar

Kees Kennis: keeskennis@tiscali.nl en naar

Leo van der Meer: clvander@scarlet.nl.

Recente informatie en data op deze site betreffende nog levende personen wordt overigens conform de Wet op de Privacy automa- tisch afgeschermd.

Wilt u Jos Brink, Wim Sonneveld, Johnny Kraaykamp, Louis Bouwmeester of een andere artiest nog eens in actie zien? Dat kan als u op internet bekijkt: www.eenlevenlangtheater.nl

Zoekt u teksten van liedjes? Ook dat is te vinden op internet via Google op de zoeknaam [Lyricwiki](http://www.lyricwiki.nl). U kunt een titel of een artiesten- naam intypen of anders alfabetisch zoeken onder artiestennaam, album, genre, platenlabel.

Herinneringen kunt u ophalen bij www.nuendoen.nl. De site bevat een grote verzameling foto's uit de geschiedenis van Nederland. Zij zijn op thema gerangschikt. Zelfs kunnen foto's aan de site worden toegevoegd.

December:

de maand met de feestdagen. Het Museum Catharijneconvent te Utrecht heeft tot 3 januari 2010 een tentoonstelling ingericht met de titel SINT NICOLAAS OP BEZOEK. Van historische Nico- laas tot moderne Sinterklaas.

En dan hebben we de kerstdagen die voor de één een godsdienstig hoogtepunt zijn, voor de ander een gezellig feest, maar het komt ook voor dat mensen er eenzaam doorheen moeten.

De medewerkers van de Stichting Oud Alkemade wensen u fijne kerstdagen en een voor- spoedig 2010.

‘Klopjes’ in drie generaties

door Th. van der Poel

Soms kan een ogenschijnlijk onbeduidende akte bij nader inzien toch interessante gegevens opleveren. Dat overkwam mij bij het lezen van het testament van Aaltje Pietersdr, weduwe van Cornelis Maarten Thijszoon, verleden op 7 juni 1663 voor notaris Brasser in Leiden.

Wat in deze akte opvalt is, dat Aaltje in *Roelofaertgensveen* woonde. Dat is vreemd. Cornelis Maartensz, haar overleden man, was namelijk boer op de Moppehoeve bij Oud-Ade, een boerderij die gelegen was op de Zuidvenne en dus niet onder Alkemade viel, maar tot de Abdij van Rijnsburg behoorde. Wat had Aaltje in Roelofarendsveen te zoeken? Zij was een dochter van Pieter Willemsz, die boer was aan de Zwarteweg in de Blauwe Polder en was getrouwd met haar buurjongen Cornelis Maartensz, die geboren en getogen was op de Moppehoeve. Echte Lagelanders dus!

Parochianen van Warmond

Het is bekend dat de bewoners van de Lage en Vrije Boekhorst en die van zowel de Noord- als de Zuidvenne vanouds moesten kerken in Warmond. Toen de katholieke Warmonders na 1573 geen gebruik meer konden maken van hun parochiekerk en zij voor hun kerkelijke plichten aangewezen waren op de schuilkerk onder Sassenheim, werd het voor pastoor Roxelius steeds moeilijker om zijn parochianen in het Lageland van dienst te zijn. Door de komst van Antonius van der Plaet in Roelofarendsveen, die ook in het geheim de kerkdiensten in Rijpwetering en Oud-Ade deed, veranderde de situatie. Om dit op een veilige manier te organiseren had de pastoor assistenten (klopjes) nodig die het betreffende dorp goed kenden. Daar ligt mogelijk de reden waarom Aaltje en haar gezin de Rode Polder de rug toekeerden.

‘Klopje’ bij pastoor van der Plaet

Op 14 augustus 1659 kocht Aaltje Pietersdr voor 2200 gulden een huis aan de Veenwating in Roelofarendsveen, niet ver van het huis van Van der Plaet. Gemeten naar de prijs moet het voor die dagen een behoorlijk grote woning geweest zijn. Zij ging er waarschijnlijk met haar drie ongetrouwde dochters wonen om meer te betekenen voor de kerk, vooral ook omdat haar dochter Jaapje geestelijke dochter (‘klopje’) was bij de pastoor. Ook nadat Antonius van der Plaet in 1660 werd verbannen uit Alkemade bleven zij in Roelofarendsveen wonen en assisteren bij diens opvolger Franciscus van Arckel.

De naam geestelijke dochter doet misschien vermoeden dat hier sprake is van religieuzen. Die vergelijking gaat maar gedeeltelijk op. Klopjes legden geen geloften af. Wel moest hij of zij zich aan bepaalde regels houden en ongehuwd zijn. In het algemeen waren het vrouwen die van goeden huize waren. De familienamen Van Wetering (Oude Wetering), Peereboom (Roelofarendsveen), Lijclaes (Roelofarendsveen), Deijserman (Rijpwetering) en Leliveld (Rijpwetering) zijn daar goede voorbeelden van. Zeker in de eerste decennia nadat de jonge Van der Plaet in 1630 als pastoor van Rijnsaterwoude in Roelofarendsveen was komen wonen, was het van belang dat de katholieken in de omliggende dorpen wisten waar en wanneer er een bij-

Wat waren “KLOPJES”?

Klopjes waren ‘geestelijke dochters’. Het waren ongehuwde rooms-katholieke vrouwen, die priesters in hun activiteiten bijstonden. Zij werkten in het geheim en leefden of in hun familie of met enkelen samen. Zij legden geen geloften af, maar moesten zich wel aan bepaalde regels houden. Ook een man of een weduwe kon als klop in dienst zijn. Klopjes waren vooral belangrijk in de tijd vóór circa 1680. Dat was een tijd waarin de katholieke kerk in Holland en Utrecht onder grote invloed stond van de Jansenistische gedachten.

In het algemeen werden zij door de geestelijke overheid en door het volk zeer geacht. Wat opviel was hun onmaterialistische levenshouding. De naam “klopje” kregen ze door het ongemerkt bij iemand aankloppen om nieuwe berichten door te geven.

eenkomst was. Dat dit vanwege mogelijk verraad op verschillende lokaties plaatsvond laat zich gemakkelijk raden.

Testament in 1663 en 1664

Nu Aaltje Pietersdr niet meer op de Moppehoeve woonde, kon zij volgens de daarvoor geldende regels geen pachter meer zijn van het land en de woning. Wel blijkt dat zij behalve het huis aan de Veenwating ook nog eigenaar is van 13 ½ morgen land in de Blauwe Polder, wat overeenkomt met ruim 11 ½ hectare. In het bovengenoemde testament uit 1663, wat Aaltje in 1664 aanvulde, prelegateerde (= vooruit vermaken) zij aan haar dochter Jaapje Cornelisdr het huis in Roelofarendsveen en drie morgen land. Van de resterende 10 ½ morgen zal Jaapje het vruchtgebruik behouden. Na haar overlijden zullen deze inkomsten toekomen *aen soodanige armen of behouftige luyden als Wouter IJsbrantsz believe sal*. Zij had houtkoper Wouter IJsbrantsz van Wetering in haar testament benoemd tot voogd en administrateur over haar na te laten goederen.

Terug naar Oud-Ade

Toen Van der Plaet kenbaar maakte dat hij na zijn teleurstellende ervaringen in Amsterdam en Utrecht weer naar Alkemade terug zou willen, kocht Dirk

Thomasz Dejserman in 1666 voor 2250 gulden en drie zilveren ducaten van Jan Pietersz Lelyvelt de woning die op de plaats stond van de huidige kerk van Oud-Ade. Dirck Thomasz, wiens dochters en kleindochter ook klopje zouden worden, was een aangehuwde neef van Jaapje Cornelisdr, zoals in het onderstaande schema is aangegeven. Om alles goed onder controle te houden, verzocht hij Jaapje Cornelisdr en haar moeder om onder gunstige voorwaarden in de door hem gekochte woning te gaan wonen. Zij verlieten dus Roelofarendsveen weer en keerden terug naar Oud-Ade. De hoge aankoopprijs geeft al aan dat het hier een nieuw gebouwd huis betrof. Jaapje Cornelisdr. en haar moeder moesten beloven dat zij aan Johannes Laval en de twee klopjes, huisgenoten van Van der Plaet, een bequame plaats om te wonen sulen besorgen.

Het huis in Roelofarendsveen werd na het overlijden van haar moeder door Jaapje Cornelisdr voor 1100 gulden verkocht aan Jonge Cornelis Jansz Dobbe, ook al zo'n familie die zich inzette voor het doen slagen van het pastorale werk in Roelofarendsveen. Dat was op 22 mei 1672.

Wie was Dirck Thomasz Dejserman?

Dirck was omstreeks 1603 geboren aan de Rijpwetering op een boerderij in de Blauwe Polder. Hij was de enige zoon van Thomas Arijsz Dejserman en Niesje Dircksdr en werd boer op de woning van zijn ouders. Neeltje Jansdr, zijn vrouw, was een dochter van Jan Gijsbertsz, boer in het zuiden van Rijpwetering, en Jaapje Maerten Thijssen. Door dit huwelijk werd Aaltje Pietersdr dus zijn tante. Uit hun huwelijk werden drie dochters geboren, Niesje, Jaapje en Neeltje. De jongste twee bleven ongehuwd en werden na het overlijden van hun vader (1674) eigenaar van de schuilkerk in Oud-Ade.

De kapel aan de Rijpwetering

Niesje, de oudste dochter van Dirck Thomasz Dejserman, trouwde in 1661 met Willem Cornelisz

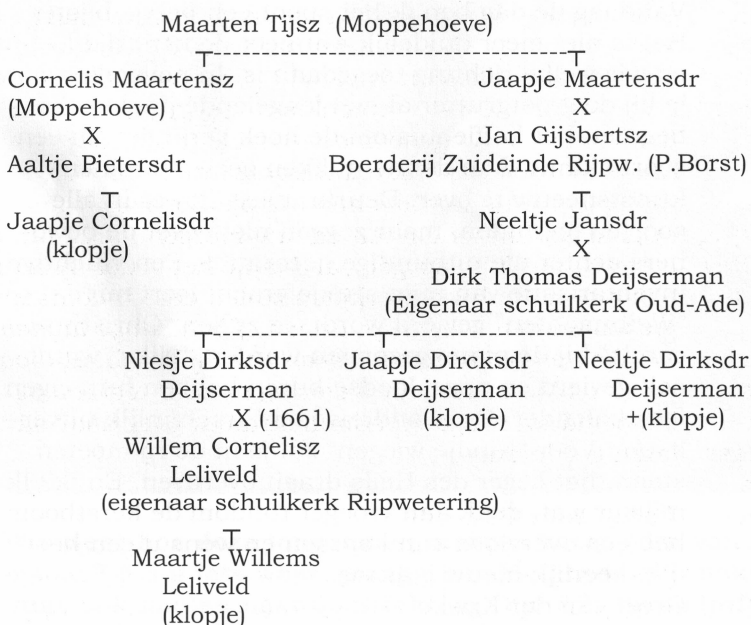
Lelyvelt. Willem was een zoon van Cornelis Pietersz Lelyvelt, wiens broer Louris Pietersz weer een zwager was van Dirck Thomasz. Zo ging dat in die tijd, je trouwde op stand. Willem Lelyvelt stelde zijn schuur aan de Rijpwetering beschikbaar voor de kerkdiensten. Het is niet bekend of dit gebouw ook al als schuilkerk in gebruik was vóór 1667. Wel is zeker dat er voor die tijd zowel in Oud-Ade als Rijpwetering regelmatig bijeenkomsten werden gehouden, maar daarvan werd om begrijpelijke redenen geen melding gemaakt. Dat veranderde in gunstige zin toen omstreeks 1670/1680 de katholieke kerkdiensten steeds meer werden gedoogd. Toch zou het pas in 1711 zijn dat we in een akte vermeld vinden: *huis op de Rijpwetering waarin de Roomsche kerke werd gehouden.*

Maartje Willemsdr Lelyvelt

Maartje, het enige kind uit het eerste huwelijk van Willem Lelyvelt met Niesje Dejserman, werd, na het overlijden van haar tantes Neeltje (1711) en Jaapje Dejserman (1715) als enige erfgename eigenaar van de schuilkerk van Oud-Ade. Zij was evenals de genoemde tantes klopje aldaar en woonde ook op Oud-Ade. Half december 1717 overleed Maartje Lelyvelt. Haar erfgenamen verkochten de schuilkerk aan het kerkbestuur. Tekenend voor die tijd was dat het niet genoteerd werd als eigendom van de kerkmeesters, maar op naam gezet werd van Cors Ariensz Kozijn, één van hen. Hij woonde overigens op Rijpwetering. Het zou tot januari 1727 duren tot officieel werd vermeld dat *hetzelfde eygendom was aan de Catholieke kerk van Rijpwetering.*

Het geeft aan dat men in de transportaktes van onroerend goed het risico niet aandurfde om priesters of kerkbesturen als officiële eigenaars in de boeken vast te leggen, ook niet in een tijd dat de namen van priesters en klopjes openlijk genoemd werden.

Met het overlijden van Maartje Willemsdr Lelyvelt overleed ook de laatste nakomeling van Dirck Thomasz Dejserman.

De Moppenhoeve met adres Rodepolder 2 te Oud Ade. Foto-archief Oud Alkemade

Het al in de uitgave van september 2009 in ALKMADDERS geciteerde boekje "Terug naar Dorpsstraat (Ons Dorp)", geschreven door Greet van der Krieke-van der Heden, geboren in Rijpwetering en nu wonend in Amsterdam, bevat nog een verhaal dat op Oud Ade slaat, namelijk

HEERLIJK, HEERLIJK

Hier en nu, in dit dorp, voel ik me opperbest thuis. Maar toch, in de decembermaand dwalen mijn gedachten nogal eens naar mijn geboortegrond, naar het ouderlijk huis. Thuis is het leven overzichtelijk, rechttoe rechtaan. In ons dorp staat een grote Katholieke kerk, daar behoort bijna iedereen toe. Wij niet! Ons gezin is andersdenkend, wij zijn namelijk Protestant en gaan ter kerke in het naburige dorp. Dan is er nog een familie, die in geloof wat afwijkt. Van dat gezin zegt het dorp, dat zij "op wieltjes" zijn. Op wieltjes betekent, dat je de kerk drie maal tijdens je leven bezoekt: bij je geboorte word je naar de kerk gebracht om gedoopt te worden, bij het huwelijk ga je naar de kerk voor de zegen en als je overlijdt word je voor het laatste afscheid naar de kerk gereden.

De Protestantse kerk is in het algemeen een sober gebouw; de eredienst ingetogen. Je zult op de toga van de dominee nimmer een uitbundig borduursel aantreffen. De preek bevat geen woord Latijn, met kaarsen wordt zuinig omgesprongen. Nee, neem dan de Katholieke kerk van ons naburige dorp. Van mijn ouders mag ik met mijn, uiteraard katholieke vriendinnetje mee, naar meneer pastoor. Prachtig zoals hij eruit ziet met zijn indrukwekkende kazuifel; prachtig al die misdienaartjes daar omheen. Geuren en kleuren te over, altijd worden er kaarsen aangestoken.

Pastoor A.H. Schrama zoals iedereen hem kende: met sigaar en gek op een koekje. Na het aanbieden van een koekje kon de trommel beter in de kast worden gezet, want de pastoor kon de verleiding niet weerstaan om nog meer koekjes te nemen.
Foto: archief Oud Alkemade

De kinderzegen is niet aan mij voorbijgegaan en ik heb meneer pastoor met al zijn ceremonieel dan ook voor altijd in mijn hart gesloten.

Het dorp is sterk in het geven van bijnamen, meneer pastoor moet er ook aan geloven. "Heerlijk Heerlijk", wordt hij genoemd. Ik zou waarachtig niet weten hoe hij echt heet. (We verklappen geen geheim als we het vermelden: pastoor A.H. Schrama, red.) Heerlijk Heerlijk placht, zoals een goed herder betaamt, veelvuldig zijn parochianen te bezoeken, teneinde naar hun zielenheil te informeren. Wèl altijd rond borreltijd! De vraag stellen of hij een kopje thee wenst, is dan ook faliekant verkeerd. "Wil meneer pastoor wellicht een borreltje?" Dat klinkt beter en het antwoord luidt stevast: "Heerlijk". Hij heeft een ruime ervaring met borreltjes, gooit zo'n glaasje in één machtige zwiep in het keelgat. Op de vraag of meneer pastoor nóg een glaasje blijft, antwoordt hij: "Heerlijk Heerlijk". Enzovoort, enzovoort.

Met kerst hebben wij een kerstboom, met echte kaarsjes. Wat een feest om hem weer op te tuigen. Al die glitters in de boom en de piek in de top. Mijn vriendinnetje heeft een kerststalletje. Jozef en Maria en het kindje Jezus in z'n kribbe. Dat kan niet bij ons: van de heilige familie maak je geen afbeelding en Maria vereer je al helemaal niet. Terwijl ik er verrukt van ben, zo'n stalletje met rieten dak, een mollig kindje Jezus en Maria met gouden kroontje. Met mijn vriendinnetje pendel ik heerlijk tussen beide geloven heen en weer en pik dan ook overal een graantje mee.

Vandaag de dag ben ik het spoor een beetje bijster. Het is niet meer duidelijk wanneer de kersttijd begint en wie welke richting toegedaan is. In november word je bij de grootgrutter al met jengelende jingle bells begroet, het koffiehuis om de hoek verandert in een soort skihut. Aan dennentakken geen gebrek en kunstsneeuw te over. Deurkransen zijn er in alle soorten en maten, maar zeggen niets over de bewoners achter die uitbundige decoraties. Een vluchtige inventarisatie van mijn stukje gracht leert mij dat er "Weihnachten" gevierd wordt, er zullen "Christmas-carols" bij de piano gezongen worden. "Niks" wordt ook gevierd en onze Joodse burens hebben hun eigen feestkalender. De avondmis is waarschijnlijk uitverkocht. Voor "Kindje wiegen" zul je in de rij moeten staan, het Leger des Heils draait overuren. En ik? Ik mijmer wat, denk aan vroeger rondom de kerstboom, heb een overvloed aan kaarsen en wens u een heerlijk, heerlijk nieuw jaar toe.
Greet van der Krieke

Z O E K P L A A T J E S

Leerlingen van de lagere school te Nieuwe Wetering.

De hiernaast staande foto heeft ook enkele namen opgeleverd: Het betreft een groep bedevaartgangers, die rond 1925 naar Kevelaar zijn geweest. De twee staande mannen zijn Hein van der Geest en P. de Hollander. Van de dames die staan is bekend dat de tweede van rechts Stien Vrijburg is. En de vierde van rechts Cornelia Tersteeg.

De man die centraal in het midden op de foto zit is Van der Voort, maar een andere bron zegt dat het Gerrit van der Geest is.

De foto in de vorige uitgave heeft namen opgeleverd. Bovenste rij: meester Derkse, ?, Wil Straathof, Piet Borst, Huub Bouwmeester, Quirinus van der Vlucht, Joop van der Broek, Bouwmeester, Dorus Schreurs, ?, Thea Straathof, Lien Vrijburg, ?, Annie Olijerhoek.

Middelste rij: Schoo, Kees van Hameren, Cock van der Hoorn, Frans Luijten, Steef Koek, Bouwmeester, Struive, Mollers, Nic Struive, Mollers, Cock van Haastrecht, Schoo, Agaath van der Vlucht, Greet Bouwmeester.

Voorste rij: Corry Olijerhoek, Bouwmeester, Kitty Struive, Arno Sarneel, van Egmond, ?, Bouwmeester, Annie van Veen, Mollers, Nel Koolloos, Henny Struive, Annie Otto.

MAAK VAN UZELF GEEN ZOEKPLAATJE !

**BENT U VERHUISD
OF GAAT U VER-
HUIZEN, LAAT DIT
DAN EVEN WETEN
AAN DE DONA-
TEURSADMINI-
STRATIE:**

THEO MEIJER
tmeijer@ncrvnet.nl
OF
JOKE RIETBROEK
[jgm.rietbroek@plane
t.nl](mailto:jgm.rietbroek@plane
t.nl)

OF PER POST:
OUD ALKEMADE,
**SASKIA VAN UYLEN-
BURCHLAAN 22,**
**2377 CE OUDE WE-
TERING**

Wie weet hoe deze jongens en meisjes heten? En van welke school zijn ze? Wanneer is de foto gemaakt? Als u iets weet, graag Theo Meijer even inlichten. Zijn telefoonnummer is 071 3314706. U kunt ook mailen naar de Stichting Oud Alkemade (info@oud.alkemade.net).

ER IS NOG EEN 100-JARIGE: DE JULIANABOOM

Op 21 mei j.l. vierde de protestantse kerk te Oude Wetering het 100-jarig bestaan de Gereformeerde kerk aldaar (de naam van de kerk is nu 'de Sprengkerk'). Minder aandacht is geschonken aan het 100-jarig bestaan van het kerkhof achter de kerk. Maar wat helemaal aan de herdenking is voorbijgegaan, is het 100-jarig bestaan van de Julianaboom, die voor de woning Kerkstraat 51 staat. Een bordje bij de boom vermeldt:

JULIANABOOM geplant ter ere van de geboorte van prinses juliana op 30 APRIL 1909.

Het bordje bij de boom valt niet erg op.

De kerkenraad besloot eind 1908 om bij de aanleg van de tuin rondom de kerk ter herinnering aan de geboorte van een prins of prinses, die omstreeks het gereedkomen van de kerk kon worden verwacht, een boom te planten ter herinnering aan deze geboorte. Boom- en Bloemkwekerij T. de Loos en Zonen te Boskoop, die het plantsoen zou aanleggen, kreeg de opdracht: *'U wordt daarom verzocht een daarvoor passende boom (iepenboom?) gereed te houden en bij goede afloop in het*

paleis zodra als het bekend is, deze boom te komen poten. Natuurlijk dezelfde dag. Er wordt plaats voor die boom gemaakt.

En op 30 april was het zover: een prinses zag het levenslicht en in het plantsoen van de kerk, naast de kosterswoning, werd een lindeboom geplaatst. De boom kostte 2,50 gulden (€ 1.13).

Even zag het ernaar uit dat de boom in 1985 gerooid zou moeten worden. Voor de bouw van een nieuwe kosterswoning stond de linde aanvankelijk in de weg, maar dat bleek later opgelost te kunnen worden.

De Julianaboom stond in 1988 even in de kijker toen ter gelegenheid van de 50^e verjaardag van koningin Beatrix op de hoek van de Wilgenstraat-Stationsstraat een boom zou worden geplant, om een traditie dat er bij geboortes van Koningskinderen een herinneringsboom wordt geplant, te herstellen. Op 30 april zou bij die boom een plaquette feestelijk worden onthuld.

Burgemeester A.H. Meerburg en Joop Bakker, voorzitter van Oranjecomité Juliana, planten op 3 februari 1988 de Beatrixboom in de Wilgenstraat. Foto's: fotoarchief J.W. Kret

Dit viel niet goed in Oude Wetering. Waarom wel een plaquette bij de Beatrixboom en geen plaquette bij de Julianaboom? Ja, dat was waar. Het gemeentebestuur, de kerkenraad van de Gereformeerde kerk en het Oranjecomité Juliana kwamen overeen dat dit moest worden gecorrigeerd. De route die de muziekvereniging Liefde voor Harmonie op 30 april van dat jaar zou nemen werd uitgebreid richting Kerkstraat 51. De onthullingen van de plaquettes verrichtte de toenmalige burgemeester A.H. Meerburg.

De Julianaboom in Oude Wetering staat er nog steeds; anders is het gegaan met de Beatrixboom aan de Wilgenstraat. De boom stond er enkele dagen en was ineens weer weg: hij was door iemand omgezaagd. Snel werd een nieuwe boom geplant, maar ook die lag enkele dagen later gestrekt op de grond. Daarna is er geen Beatrixboom meer gekomen